

С Т А Н О В И Щ Е

на доц. д-р Любомир Ангелов Игнатов, СУ “Св. Климент Охридски”, Богословски факултет

за представените от доц. д-р протойерей Иван Стоянов Иванов научни трудове във връзка с участие в обявен конкурс за „професор“ по професионално направление 2.4.

Религия и теология (Литургика),

обявен в ДВ, бр. 35 от 18.04.2023 г.

Становището е изготвено въз основа на:

Заповед на Ректора на Университета № РД 38-224 от 17.09.2021 г.

Протокол № 1 на Научното жури от 26.06.2023 г.

1. Кратка информация за кандидата

Доц. д-р протойерей Иван Стоянов Иванов е единствен кандидат за обявения в ДВ конкурс. Представените в срок документи във връзка с конкурса показват, че кандидатът покрива минималните национални изисквания за длъжността, съгласно изискванията по чл. 26, ал. 2, ал. 3 и ал. 5 от ЗРАСРБ.

Роден е на 10 февруари 1972 г. в гр. Лом. През 1991 г. е приет за студент в Богословския факултет при СУ, а през 1996 г. е вече магистър по богословие. Продължава образованието си във Вокалния факултет на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, където през 1999 г. получава образователната степен „бакалавър“. След успешна защита на дисертационен труд на тема: „Литургическата традиция на исихазма в музикални и химнографски паметници през XIV – XV век“ му е присъдена научната и образователна степен „доктор“ (2005 г.), заемайки последователно академичните длъжности „асистент“ (2004-2006) и „главен асистент“ (2006-2009). Само четири години след защитата на споменатият по-горе дисертационен труд (2009 г.) печели конкурс и е избран от Факултетния съвет при БФ на СУ на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.4. Практическо богословие (Литургика). Междувременно е ръкоположен за дякон (10 октомври 1999 г.) и презвитер (17 януари 2021 г.), приемайки послушание да обгрижва пастирски българската църковна община в Рим, като получава впоследствие и офикия „протойерей“ (6 декември 2022 г.).

През годините доц. д-р протойерей Иван Иванов е специализирал и заемал редица длъжности и отговорни служения най-вече извън страната ни. Предприема и осъществява множество научни изяви, като е удостоен и с много награди и отличия.

2. Обща характеристика на научноизследователската дейност и постижения на кандидата

Кандидатът е дългогодишен преподавател по Литургика в Богословския факултет на СУ с множество публикации и е един от малкото съвременни български литургисти. Българската богословска наука е дала видни и значими в тази област личности, признати с дейността си в международно измерение и далеч извън диоцеза на родната ни Църква. С известните ни изследвания на доц. д-р протоерей Иван Иванов, намерили популярност чрез редица издания, следва да се признае, че той вече е един от тях. Без разбира се да бъде омаловажавано немалко стореното в последните години и от неговите съвременници – български литургисти, може с основание да се каже, че издателската дейност на свещ. Иван Иванов показва забележителна активност, което го прави един от учените, издигащи нивото на родното ни литургическо богословие.

Приоритетните и задълбочени негови литургични интереси напоследък са в областта на светата Евхаристия. Обаче, въпреки наистина сериозните постижения в тази област през миналия и настоящия век, богословската ни наука търпеше лишение от едно систематизирано изследване и съответна публикация, обобщаваща и допълваща досегашните резултати. Основният за конкурса труд е опит за отговор именно на тази нужда от подобно литургично творение.

3. Характеристика на основния труд на кандидата

Представеният за оценка труд, озаглавен „Евхаристията – *Mysterium fidei* – *Mysterium vitae*“, е с ясно дефинирана амбиция на автора да представи на българските любознателни читатели твърде актуална литургична проблематика, свързана с учението за светата Евхаристия от историческо, богослужебно, каноническо, догматическо, тайноводствено, структурно и не на последно място – от катехизическо гледище.

Съгласен съм с казаното от протоерей Иван Иванов в края на частта „Научни характеристики, че трудът му предоставя „обективна адаптация на направените изследвания от наследството за по-доброто им разбиране в настоящето“ (с. 21).

Професорската работа на кандидата се състои от: **Предговор**, **Научни характеристики**, която част излага основните параметри, методологията, целите, обектът и научноизследователските принципи на изследването; **Вместо увод**; **четири глави**, съдържащи обстойно представяне на проблематиката, свързана със светото тайнство Евхаристия, и по-специално: в **Първа глава** са коментирани основните характеристики в изследването на Евхаристията, във **Втора глава** са изложени историята, отделните части и особеностите на Литургичното последование, в **Трета глава** – конкретните насоки в доктрината на Църквата за светата Евхаристия, и в **Четвърта глава** – значението на Христовата изкупителна жертва за човечеството и участието му с ангелското войнство в

служението и славословието към Твореца; следват **Обобщение, Заключителни думи, Приложение и Библиография.**

Изложението на труда, представено в рамките на 577 страници (и още 28 с библиография) е свидетелство, че кандидатът наистина отлично познава разглежданата проблематика и свързаните с нея извори и изследователска литература. Използвани са общо 573 пособия, от които 94 извора, 464 публикации, свързани с темата (в това число и 21 негови собствени издадени изследвания) и 15 електронни издания. Под черта са поместени общо 1479 цитирания и пояснителни бележки, подчертаващи допълнително научната стойност на съчинението.

В конкурса доц. д-р протойерей Иван Иванов участва и със значителен брой други публикации – 21 студии и 5 статии, както и глава от книга. Те заедно с монографията оформят акцента на научната му дейност и показват устойчивостта на интереса му към въпросите на литургическото богословие.

4. Основни критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки относно представената научна продукция.

Тук смея да предложа на кандидата едно свое виждане в областта на литургичната терминология. Определението „литургичен“ се приема обикновено като дублетно означение, обединяващо конкретната идея за последованието Литургия, в смисъл на „литургиен“, и по-общото означение, представящо понятието за самата наука за православното богослужение – литургиката. Според мен, с оглед прилагане на по-голяма изразна точност, визирайки българските езикови норми, би било по-добре двете идейни насоки да бъдат отчетливо разграничени, като за въпроси отнасящи се до православното богослужение като цяло, да се използва определението „литургичен“, каквато е българската традиция в това отношение, а при позоваване на последованието Литургия, както това виждаме на стр. 39 в представеният за разглеждане труд – „източните литургични чинове“, и на много други места, да бъде прилагана словоформата „литургиен“, както това е направено на стр. 73.

Препоръчвам на доц. д-р протойерей Иван Иванов да продължи своите обстойни изследвания и в други области на литургиката, като същевременно избере сполучлива форма за учебници и учебни помагала, съответстващи на нуждите на Богословския факултет на СУ.

5. Заключителна оценка

Обобщителните ми оценъчни думи за представеният монографичен труд са, че той е изложение на успешно реализирано литургично изследване, което всъщност е нещо ново за българската литургична наука. Съчинение за светата Евхаристия в такъв мащаб и

задълбоченост се прави за първи път в България и е с качества, определящи го като безспорен принос изобщо за богословската наука.

Въз основа на добитите и изложени по-горе отлични впечатления за научното литургично творчество и приноси на доц. д-р протойерей Иван Иванов, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет за избора му на **академичната длъжност „професор“** в БФ на СУ по професионално направление 2.4. Практическо богословие (Литургика).

17.08.2023 г.

Изготвил становището.....

(доц. д-р Любомир Игнатов)